

אמרה ואדיה. "אנשים צריכים לדעת שיש דרך להציל חיים, צריך להעז"

אמרה: "כחדתי לאבד אותה והבנתי שאעשה הכל כדי שזה לא יקרה. ולא רק בשבילי. אמא צריכה להיות עם הילדים שלה. אם ילדים מאבדים את אמא, גם אם יש להם את כל השפע שבעולם, הם לעולם ירגישו שמשהו חסר"

וואגה: "ראיתי פתאום שהעיניים שלי צהובות. הלכתי שוב לקופת חולים, והם שלחו אותי בדחיפות לבית החולים. בכלל לא עצרתי בבית להגיד משהו לילדים, לא חשבתי להיפרד מהם או לארוז תיק. חשבנו שזה סתם, שזה יעבור מהר"

סיפרתי לה מראש שאני הולך לגיתוח הזה. סיפרתי רק לאח שלי, כי רציתי שכל שאר המשפחה תהיה מרוכזת בילדים ובוואגה, שלא ידאגו לי. אמרתי לאחי שאחרי הגיתוח הוא כבר יכול לגלות להם."

כחצי שעה אחרי תחילת הגיתוח שלו, הוכנסה וואגה לחדר ניתוח צמוד. הגיתוח של אמרה ארך שש שעות. זמן קצר לאחר שהוצאה מגופו אונת הכבה, היא הוש"תלה בגופה.

"כשהתעוררתי, שאלתי רק מה שלום וואגה", נזכר אמרה, "לא היה אכפת לי מה קורה איתי. היא היתה עדיין בגיתוח".

בבית, באותה שעה, מאיר בן ה־6 לא הפסיק לשאול את דודתו, ששמרה עליו, למה שני הוריו נמצאים בבית החולים. אמרו לו שאמא מרגישה לא טוב, ואבא שם כדי לעזור לה. "אחרי שהתעוררתי, דאגתי לדבר איתו בטלפון, להרגיע אותו", מספרת אמרה, "למרות שטוב לו עם הסכנתו, הוא שאל כל הזמן מתי אנחנו חוזרים, מתי אמא תרגיש טוב.

"לא רצינו להביא אותו לבית החולים, כי יש חשש לזיהומים, ולא רצינו גם שהוא יראה את כל המכשירים ואת הקושי. אנחנו יודעים שלא קל לו, בכל זאת אמא שלו בבית החולים כל כך הרבה זמן. אבל זה יעבור". הגיתוח של וואגה ארך עשר שעות. אחרי אושפוז במחלקת טיפול נמרץ, כשרק לפרקים היא בהכרה. כעבור שלושה ימים הועברה לחדר במחלקת ההשת"לות, שבו שכב בעלה. רק אז, כשחזרה להכרה וראתה את בעלה במיטה לצידה, הבינה שהוא שהציל את חייה – ופרצה בבכי.

"הרבר הראשון שהרגשתי הוא כעס עליו", היא מרשה לעצמה לחייך, "העדפתי שכל אחד אחר ית"רום לי ולא הוא. אבל מה יכולתי להגיד אחרי שהכל נגמרה, חוץ מזה שאני אוהבת אותו ואסירת תודה לו? "הוא עקשן, ידעתי את זה תמיד, רק לא ידעתי עד כמה. הכרתי את צורת המחשבה שלו – שזאת בעיה אישית שלנו, שאנחנו צריכים לפתור בעצמנו. אותי אף אחד לא שאל, לא יכולתי להחליט בעצמי".

אמרה מחייך. "ידעתי כל הזמן שיהיה בסדר. יש לנו הרבה תוכניות לחיים, להתקדם בלימודים ובעבודה, לחנך את הילדים לדברים טובים, לתת להם הרבה יותר ממה שהיה לנו כשהיינו ילדים. ידעתי שהסיכוי היחיד שנוכל להגשים את החלומות האלו הוא אם אני את"רום. היו אנשים במשפחה שאמרו שאי אפשר להתעלם מהסכנות, אבל הייתי בטוח שבסוף נוכל לחזור לחיים רגילים. האופטימיות תמיד מובילה אותי קדימה. ככה

המוודאות שהאדם יכול לעמוד בתרומה ועושה זאת מרצונו החופשי.

גם כאן עלו השאלות הקשות – מי יטפל בילדים כששני הוריהם מאושפזים או יתמוך במשפחה אם האם לא תחזור בחיים. הבדקים הבינו שלבני הזוג יש תמיכה גדולה מכל הכיוונים.

"כשהוא אמר לי שהוא רוצה לתרום, כעסתי עליו מאוד", מנסה וואגה לבלוע כאב חד שמתגנב פתאום אל גופה השברירי. "היה ברור לי שהוא צריך להישאר עם הילדים, למקרה שאני לא אצא מזה. העדפתי שמישהו אחר יתרום לי, אולי אחד האחים שלי. שאלתי אותו והוא אמר, 'יהיה בסדר'. במקרה, סוג הדם שלו מתאים לשלי, אז הבנתי שאין לי הרבה מה לעשות בנידון. המול שלי שהייתי תשושה מכדי להתווכח או לבקש ממישהו אחר לעשות את זה במקומי".

אמרה מחייך את חיוכו הקסום. "לא חשבתי על אף אחד, רק עליה", הוא מלטף את פניה ברכות, "שאלתי את הרופאים כמה זמן ייקח לי לחזור לשיגרה, וכי שאמרו לי שחודש, הייתי בטוח שהכל יהיה בסדר. היו כאלה שאמרו שעדיף שלא אני אתרום, שאחד מאיתנו יישאר בבית עם הילדים, אבל אני לא הסכמתי לשמוע. "פחדתי לאבד אותה והבנתי שאעשה הכל כדי שזה לא יקרה. ולא רק בשבילי. אמא צריכה להיות עם הילדים שלה. אם ילדים מאבדים את אמא, גם אם יש להם את כל השפע שבעולם, הם לעולם ירגישו שמי"שהו חסר. כסף יכול לבוא אחר כך, אבל ילדים צריכים שאמא שלהם תהיה לצידם יותר מכל.

"היה ברור לי שאני אעשה את זה, אין פה שאלה בכלל. נכון, כולם רצו לעזור, אבל לא הייתי יכול להת"מודד עם זה שמשהו יקרה למישהו אחר בגללנו. שאחד האחים שלה, שיש לו ילדים קטנים בבית, לא יוכל לח"זור הביתה כי הוא ניסה לעזור לנו. כשמדובר בי, אני יודע שאני יכול לעמוד בזה. העדפתי שהמשפחה שלה תעזור לנו בדברים אחרים כמו טיפול בה ובילדים".

ב־8 בפברואר, יומיים לפני המועד הראשוני שני"קבע לגיתוח, הגיע אמרה להתאשפז בבית החולים. אלא שלמחרת בערב הידרדר מצב ההכרה של וואגה בצורה משמעותית, והוחלט לבצע את הגיתוח הכפול כבר בליל 9 בפברואר, ולא להמתין לבוקר.

אמרה הוכנס ראשון לחדר הגיתוח. "אני זוכר שהי"רופא הרדים אותי, ואחר כך התעוררתי כשאמא שלי בוכה לידי. אמא שלי מאוד רגשנית ודאגנית, אז לא

הילדים שלי, ארגיש שזה באמת מאחוריי", היא אומרת, מחכה לבשורה מהרופאים שהיא רשאית לחזור הביתה. את בעלה, גם הוא יליד אתיופיה שעלה לארץ באותה שנה, הכירה ב־2008 באירוע של חברים משותפים. כעבור שנתיים נישאו והקימו את ביתם בפתח תקווה. משם עברו לירושלים, כדי להיות קרובים להוריה של וואגה, שגרים בבית שמש. אחרי לידת בנם הבכור הם עברו לגור אצל הוריה, עד שהרגישו שבשלה העת לחזור לפתח תקווה.

בהריון השני החליטה וואגה ללדת בבליינסון. "הגי"עתי לבית החולים עם צירים, והרופאים ראו שהדופק שלי ושל העובר עולה במהירות. הכניסו אותי לגיתוח חירום קיסרי. כעבור חמישה ימים שיחררו אותי ואת אדיר הביתה, כמו תמיד אחרי ניתוח קיסרי. הכל היה ממש בסדר. אחרי יומיים ראיתי שיש לי הפרשות מהי"ניתוח וחזרתי לבית החולים. הם החליטו לאשפז אותי". היא לא נכחה בטקס הברית הצנוע בביתם, שבו הכריזו על שמו של הרך הנולד. שלוש פעמים ביום קיבלה אנטיביוטיקה בעירוי, כשבעלה רץ בין הבית לבית החולים, נעזר בבני המשפחות.

"אחרי אשפוז של שבוע שיחררו אותי, וחשבתי שזהו, סיימתי", היא ממשוכה בקול חלוש, "ואז התחלתי להי"קיא. הלכתי לקופת חולים, חשבו שזה וירוס. האחות אמרה שאולי אני פשוט צריכה כמה ימים של פי"נוקים מאמא. חזרתי הביתה, אבל לא הרגשתי טוב.

"ראיתי פתאום שהעיניים שלי צהובות והשתן כהה. זה היה יום שיש לי הלכתי שוב לקופת חולים, והם שלחו אותי בדחיפות לבית החולים. בכלל לא עצרתי בבית להגיד משהו לילדים, אמא שלי היתה איתם, ואנחנו נסענו לבית החולים. לא חשבתי להיפרד מהם או לארוז תיק לשהייה ממושכת. חשבנו שזה סתם, שזה יעבור מהר".

אמרה אווזו בידה ברכות. "פתאום אישפוז אותה בטיפול נמרץ. הרופאים אמרו לנו שהכבד שלה כני"ראה קרס, ושהיא צריכה השתלת כבד בדחיפות. היינו בהלם. הם אמרו שהיא יכולה להיכנס לרשי"מת הממתנים להשתלה, או שיחפשו לה אונת כבד מתורם חי. חשבו לשלוח אותה לחו"ל, שם יש יותר תורמים. מהשנייה הראשונה היה ברור לי שאעשה הכל כדי להציל אותה".

● ● ●

"היתה התלבטות קשה אם וואגה צריכה השתלה רחופה, או שהיא תוכל להתגבר על הכשל בעזרת תרופות", אומר פרופ' איתן מור, מנהל מחלקת ההש"תלות בבליינסון, "כשיש כשל של הכבד יש נפילה הכרתית, והיא היתה בהכרה כל הזמן.

"עוד לפני שנפלה החלטה סופית, הכנו את המשפ"חה ל כך שהיא תצטרך כנראה השתלה של אונת כבד. לרוב מעדיפים לבצע השתלות כבד מאדם שנפטר, אבל בגלל היצע נמוך של תרומות איברים מהמת, במצבים רחופים אין ברירה אלא להשתיל אונת כבד שגלקחה מאדם חי. מצד אחד, יש בניתוח כזה סכנות לתורם, למשל חשש לדלקות ולזיהומים. אתה לוקח אדם בריא ומכניס אותו לגיתוח מורכב של שעות.

"מצד שני, אחוזי התמותה מניתוח כזה נמוכים מאוד, וההחלמה מהירה יחסית. הכבד גדל שוב בתוך חודש. אחרי שהתורם עובר את הגיתוח בהצלחה ומשוחרר מבית החולים, הוא יוצא לגמרי מכלל סכנה".

אמרה החליט מייד לתרום בעצמו את אונת הכבד לאשתו. הוא לא היה מוכן לשמוע שמישהו אחר יעשה את זה עבורה. גם כשפרופ' מור בהדיר את הסיכונים, ואף שאל מי יטפל בילדים כששניהם יהיו מאושפזים, אמרה לא שינה את דעתו ולא חשש לרגע. "זה נראה לי הדבר הכי טבעי לעשות", הוא אומר.

אמרה עבר סידרת בדיקות התאמה לתרומה אצל ד"ר אסף יששכר, רופא בכיר במכון הכבד בבליינסון, שאחראי לנושא הערכת תורמים מהחי. לאחר שנמצא מתאים, עבר הערכה נוספת, פסיכולוגית וסוציאלית,

